

ШЫН

СЭКП-ний Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-ний Дээди Советиниң органы

Социалистиг хүлээлгелерни

эки күүседип турарларга алдар!

Күрүнеге тараа садар талазы-биле
беш хонуктун графигиниң күүселдези

(Сентябрь 15-тен 20-ге чедир, хуу-биле)

ЧАДААНА ЭРГЕЛЕЛИ

Бай-Тайга 132,0
Улуг-Хем 106,9
Чөөн-Хемчик 87,8
Барыын-Хемчик 28,4

КЫЗЫЛ ЭРГЕЛЕЛИ

Эрзин 140,0
Каа-Хем 85,8
Танды 54,9
Бии-Хем 0,4
Тес-Хем —

Беш хонуктун графигин республика 67,1 хуу, оон иштинде Чадаана эргелели 90,3 хуу,
Кызыл эргелели 57,5 хуу күүсеткен.

ТАРАА БЕЛЕТКЕЛИНИН МЕДЭЭЗИ

(1962 чылдың сентябрь 20-де)

Районнар	Күүсеткен хуузу	5 хонукта өзүдөңнү хуузу
КЫЗЫЛ ЭРГЕЛЕЛИ		
Тес-Хем	271,0	—
Эрзин	160,0	28,0
Бии-Хем	100,6	0,1
Каа-Хем	66,7	14,6
Танды	54,5	11,2
Оон иштинде совхозтар:		
«Сукпак»	137,7	—
«Көк-Тей»	137,1	5,2
«Өк»	112,7	—
«Тиилелге»	59,6	13,2
«Тес-Хем»	51,0	—
«Межегей»	50,2	10,7
«Элегес»	49,7	6,8
Дуржулга станциязы	43,1	12,5
ЧАДААНА ЭРГЕЛЕЛИ		
Бай-Тайга	75,4	24,0
Барыын-Хемчик	73,6	5,7
Улуг-Хем	63,0	16,1
Чөөн-Хемчик	56,4	15,0
Оон иштинде совхозтар:		
«Шекпээр»	118,7	9,3
«УТКА 25 чылы»	106,0	27,0
«Сут-Хөл»	100,6	24,0
«Чыраа-Бажы»	82,9	20,6
«Найрал»	74,2	27,0
«Тыва»	57,8	10,2
«Тээли»	57,6	15,7
«Барлык»	49,5	4,5
«Улуг-Хая»	45,1	6,7

Сентябрь 20-ге чедир республика күрүнеге тараа садар хүлээлгезин 62,5 хуу күүсеткен, оон иштинде Кызыл эргелели 63,0 хуу, Чадаана эргелели 61,5 хуу.

Сентябрь 20-нүн хүнүнде күрүнеге сатканы (тонна-биле)

РЕСПУБЛИКА
Колхозтар 3.875
Совхозтар 1.731
Оон иштинде:
Кызыл эргелели 2.354
Чадаана эргелели 1.521

Сентябрь 20-нүн хүнүнде күрүнегге шыгжамырынга хей тараа кириген районнар: Танды—1.344 тонна, Каа-Хем—996 тонна, Улуг-Хем—767 тонна, Чөөн-Хемчик—638 тонна.

Ол хүн Бии-Хем, Тес-Хем районнар болгаш «Барлык», «Өк», «Сукпак», «Көк-Тей» совхозтар күрүнегге шыгжамырынга чангыс грамм-даа тараа кирибээннер.

Дүжүт ажаап алышыкыны болгаш тараа белеткелдери

Хүн демдеглели

Тыванын төдөрүнде бээлүг адны күс бооп турар, мында төдөрүң ажал-ишчилери Тыва АССР-ний бир чыл онга болгаш Улуг Октябрың байырдалыңга төлөтүп ужуражыры-биле белеткенип турар.

Төрөн чуртун мурунга бирги хүлээлгезин хуусаа бетинде күүсеткен Каа-Хем районун «Тиилелге» колхозунун, «Сут-Хөл», «УТКА 25 чылы» совхозтарын тараа-ажыларын улуг көдүрүшкүн-биле ажаап турарын демдеглээр өөрүңүт.

Сентябрь 21-ге чедир республикада нийтизи-биле тараа культура-ажыларын 68,2 хуузу кестинген болгаш оон 79,9 хуузу бастырылган. Күрүнегге шыгжамырынга 5 миллион 2,9 муң пуд тараа кирген, азы социалистг хүлээлгезин 62,5 хуузу күүсеттинген. Сөөдү беш хонукта немелде өздүде 12,3 хуу болган.

Социалистг чарыштын кутун Кызыл эргелелин ажал-ажыларын белик туруп турар. Сентябрь 21-де мында тарааның 69,8 хуузу кестинген болгаш кестинген тарааның 79,2 хуузу бастырылган, күрүнеге тараа садар хүлээлге 63 хуу күүсеттинген. Чадаана эргелелин ажал-ажыларын тарааның 65,6 хуузу кестинген, оон 81,1 хуузу бастырылган болгаш күрүнеге тараа садар хүлээлге 61,5 хуу күүсеттинген.

Ийги тараа картофель болгаш ногаалар болуп деп чон алап турар. Ынчалза-даа ол үнелик культура-ажыларын ажаап алырынга таарымчалык үе эртип турар. Чамдык районнар картофель болгаш ногаалар донутка алыс-кан, а оларын ажаап алышыкыны эс оожум чоруп турар. Сентябрь 21-ге чедир республиканың колхозтарында болгаш совхозтарында картофельдин чүгле 36,3 хуузу, ногааларын 40,6 хуузу ажаап алдылган.

Чадаана эргелелин ажал-ажыларын ногааларын болгаш картофельдин ажаап алышыкыны онза багай организастап, картофельдин чүгле 33,8 хуузу, ногааларын 37,5 хуузу ажаап алган. Чөөн-Хемчик районун колхозтарында болгаш совхозтарында 413 гектар картофельдин чүгле 130 гектары, 95 гектар ногааларын 20 гектарын ажаап алган. «Чыраа-Бажы» совхозта байдал улуг дүвүрөөзинин болуп, мында картофель ажаап алышыкыны ам-даа кирибээн.

Кызыл эргелелин колхозтарында болгаш совхозтарында картофельдин, ногааларын ажаап алышыкыны база оожумнап, мында бо культура-ажыларын деп кезинден хейт ажаап алышмаан.

Танды районун ажал-ажыларынга картофель казар талазы-биле кызылчалар улуг дуузын көргүзөр ужу-

луг. Типографиянын, харылаанын, медицинанын, ажаап кассазынын, курбанынын, республиканын колхозтарын болгаш күш-ажылдын ветераннары—пенсционерлер картофель казарыга эки ажалдааннар.

Хей-ниитинин корум-чурум камгалаанын министрствозунун (эш Алдыл-оол), нефтебаанын (эш Вержбицкий), көдөө ажал-ажыгг техника АТК-зынын (эш Громов), күрүнегге ажалын инспекциянын (эш Табола), «Тыва тулуг» трестинин (эш Нестеровский), Улуг-Хем-ний иштинде ажал-ажыларын (эш Забавин), Култур-министрствозунун (эш Чадамба), Чурт үлетпур министрствозунун (эш Кавыркин) коллективтери болгаш өскөдөр-даа колхозтарга, совхозтарга картофель ажаап алырынга дуза чедирбөөннер. СЭКП-ний Кызыл хооркому (эш Киселев) бо фактыдан чогуур түнөөдөр кылдыр боор.

Хоорай чогуунда ажал-ажыларын удуруткучулар картофель болгаш ногаалар ажаап алышыкыны багай организастап, бар техниканы болгаш ажал-ажыларын эки ажалдап турарын чугаалаар херек. «Межегей» совхозта (эш Пашенко), дуржулга станциясында (эш Юртаев) үренинге херектөөр картофельдин безин боттарынын күжү-биле ажаап ап шыдааннар. «Межегей» совхозта картофельдин болгаш ногааларын ажаап алышыкыны ажал-ажыларын эвес организастаан. Мында 5 тонна огуретин, эвез эвес картофельдин соокка докурган. Совхозтун алдыгг бригаданын (бригадир эш Лебедев) картофельдин өй-шаанза сөөртпей, чамдык деңизилейин база документ кылбайн чорудуп турар, ол чорук картофельдин төтөгдөөр чорукка чедир турар. СЭКП-ний Танды райкому (эш Сухачев) бо байлалды өдөр хемчегин доран алаа чогуур.

Чөөн талдык зонанын колхозтарынын, совхозтарынын чамдык удуруткучулар ногааларын, картофельдин боттарынын күжү-биле ажаап алырын организастап, ол ажалын шүптүзүн кызылчаларга артырып каап турар ындыг байдалды шыл деп санап болбас.

Тараа ажаап алышыкыны, тараа белеткелдеринин талазы-биле хүлээлгелерни күүседири, картофельдин, ногааларын курлавырын тургузары—хүнүнү чутулга сорулгазы. Ондаа чорук болза ажал-ажыларга болгаш күрүнегге улуг когаралды чедирер. Боже республиканын көдөө черлеринин болгаш хоорайларынын ажалчы чоннарын бугу куштерин угандырган турар ужурут.

Төрөөн чуртка 80000000

Күш-ажылчы рапорттар

СЭКП-ний Тыва обкомунга
Тыва АССР-ний Министрлер
Чөвүлелинге

«Тиилелге» колхозтун тараа-ажыларын, механизаторларын, малчыларын болгаш көдөө ажал-ажыларын тускай өртемнелерин СЭКП-ний ХХП съездинин төөгүлүг шийтирилери күүсептишпаан. Улуг Октябрың 45 чыл онга болгаш Тыва АССР-ний бир чыл онга төлөтүп ужуражышкыны белеткенишпаан, өскөдөртен немелде ажалчы күжү чокка улуг тиилелгени чедип ап, тараа садар талазы-биле социалистг хүлээлгезин сентябрь 20-де, сүт талазы-биле чыл планын 103 хуу, дүктүнү 100 хуу күүсеткен. Ам-даа 1000 тонна тарааны немей салып, нийтизи-биле Төрөн чуртун шыгжамырынга 250 муң пуд эки шынарлыг ийинка тараанын уураын хүлээп тур бис. Эт садарын чыл хүлээлгезин ноябрь 1-ге чедир күүседири бис. Чыл төтүгүн чедир 500 центнер сүтү болгаш 700 кг дүктү немей садар бис. Дүжүт ажаап алышыкынын, үренин уруушкунун, келер чылдын дүжүдүгг алыс аңдарын октябрь 1-ге чедир бүтүн доозар болгаш мал кыштагалдыкынынга үлгөргө белеткенип бис.

Бистин кожаларыны Танды районун «Совет Россия», «Революциянын чалбынчы» колхозтарын болгаш бистин районун Ленин атыгг, «Кызыл туң» болгаш «Коммунизмче орук» колхозтарын социалистг чарыш-ка кыйгырып тур бис.

«Тиилелге» колхозтун даргазы ЗАЙЦЕВ.
Партия организациязынын секретары САРАПУЛОВ.
Комсомол организациязынын секретары БОРТНИКОВ.

Каа-Хем районун «Тиилелге» колхозунун даргазы эш ЗАЙЦЕВНЕ
Партия организациязынын секретары эш САРАПУЛОВНА
Комсомол организациязынын секретары эш БОРТНИКОВНА

Каа-Хем районун «Тиилелге» колхозунун ажал-ишчилери октябрь мурунун социалистг чарышын калбартышпаан, күрүнеге тараа, сүт, дүк садарын талазы-биле болгаш социалистг хүлээлгелерин бо чылдың сентябрь 20-ге чедир күүсептишпаан болгаш ол продуктуларын күрүнеге садар талазы-биле белеткен немелде хүлээлгелерин алганын СЭКП Тыва обкому болгаш Министрлер Чөвүлели улуг өөрүшкүл-биле дыңнаан.

Күш-ажылчы улуг тиилелге-биле холбаштыр силерге байыр чедирбисаан, бистин республиканын Төрөн чуртун шыгжамырынга уура 8 миллион пуд тараанынга боттарынын улуг-хуунарын кирип, немелде хүлээлгелерин база ажыр күүседири боор силер деп болап тур бис.

Аңаа доктаавай, чарын силер бүтпөт сөөтөрүн аңдарымы-биле ээлээр, кожанарда «Революциянын чалбынчы», «Совет Россия», Ленин атыгг, «Коммунизмче орук» болгаш «Кызыл туң» колхозтар-биле социалистг чарышка тиилелгени болуп үнер дээш күш-ажылчы күженишкынин улам күштөлдирерин сүмөлөп тур бис, эргим эштер.

СЭКП ТЫВА ОБКОМУ. ТЫВА АССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

СЭКП-ний Тыва обкомунга
Тыва АССР-ний Министрлер
Чөвүлелинге

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозунун ажал-ишчилери СЭКП ТК-ның март Пленумунун шийтирилери амдыралга боттандырышпаан, тараа-ажыларын алган калбартып, оон тургузуун эде көргөн, ажал-ишчилер кол культуразын кызыл-тастың дүжүтү хүлээлге-биле деңизерге 2,4 центнер хей болган. Бистин ажал-ажыларын күрүнеге тараа садарын планын сентябрь 19-та хуусаа бетинде 185 хуу күүсеткен.

Бистин ажал-ажыларын ажал-ишчилери мал ажалынын продуктуларын күрүнеге садарын планын: дүктү—108,9 хуу, этти—102,2 хуу болгаш сүтү—100,2 хуу күүсеткен. Малдын баш санын өстүреринин планын күүсептишпаан, бодуустун аргаларынысты санап көргөн, 15 тонна сүтү күрүнеге немей садарымысты хүлээп тур бис.

Колхоз даргазы ШУЛУУ-МААДЫР.
Партия организациязынын секретары СЕЛИНПАА.
Комсомол организациязынын секретары НАРА-ООЛ.
Көдөө Совет даргазы ЧОРБАА.

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозунун даргазы эш ШУЛУУ-МААДЫРГА
Партия организациязынын секретары эш СЕЛИНПААГА
Комсомол организациязынын секретары эш НАРА-ООЛГА
Көдөө Совет даргазы эш ЧОРБААГА

СЭКП ТК-ның март Пленумунун төөгүлүг шийтирилери күүсептишпаан, талазы-биле «Чодураа» колхозтун эки ажалын СЭКП Тыва обкому болгаш Министрлер Чөвүлели сепкил алышыкыны-биле демдегеп тур. Ол чорук көдөө ажал-ажыгг продукциязын—тараа, дүк, эт болгаш сүт бугулар база күрүнеге садар талазы-биле колхоз бодунун социалистг хүлээлгелерин ажыр күүседири хандырган. Мал ажалынын продукциязын күрүнеге садар талазы-биле колхоз немелде социалистг хүлээлгелерин алган чорук болза бедик патриотизминин болгаш Төрөн чуртун экономикагг күчүн быгылаар күзелин база колхозту арагтын аг-адарынын бедик көдүртүгүн чорутуун чаа балдыктаашкыны болуп. Ол фронтта чүтү-бүрү чедишкенин болгаш бугуларын силерге күзеп тур бис, эргим эштер. СЭКП-ний ХХП съездинин төөгүлүг шийтирилери дээш демиселдин херектегилерин күш-ажыларын улуг-хуузу улам үрө-түңнелг болган турар дээш ол соругаларын чедишкенин шийтирилери, мал чемнеринин белеткенин чорудары, мал ажалын кышка белеткери, сүкү зооветеринарлыг хемчеглерин чорудары дээш октябрь мурунун массалыг социалистг чарышын калбартырын сүмөлөп тур бис.

СЭКП ТЫВА ОБКОМУ. ТЫВА АССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

СЭКП-ний Тыва обкомунга
Тыва АССР-ний Министрлер
Чөвүлелинге

Чөөн-Хемчик районун ажал-ишчилери дүк садарын чыл планын сентябрь 20-де 100 хуу күүсептишпаан рапорттап тур. Пландан ажыр 2 тонна дүктү садарын хүлээп тур бис.

СЭКП райкомунун секретары ОНДАР.
Райкомунун даргазы ДИЛГЕН.
ВЛКСМ райкомунун секретары ЛАНПА.

СЭКП-ний Чөөн-Хемчик райкомунун секретары эш ОНДАРГА
Райкомунун даргазы эш ДИЛГЕНКЕ
ВЛКСМ райкомунун секретары эш ЛАНПАГА

Дүк садарын күрүне планын хуусаа бетинде күүсептишпаан болгаш Улуг Октябрың 45 чыл онга алдар кылдыр немелде социалистг хүлээлгелер алган дугайын дыңнадып турар Чөөн-Хемчик районун ажал-ишчилеринин рапорттун СЭКП Тыва обкому болгаш Тыва АССР-ний Министрлер Чөвүлели алган. Ол инициативаны деткивишпаан, Улуг Октябрың байырдалын төлөтүп уткуур дээш тараа ажаап алышыкынын, доозарын, күрүнеге тараа, сүт болгаш эт садар база дүжүт талазы-биле социалистг хүлээлгелерин күүседири күш-ажылчы күженишкынин күштөлдиреринин, эки шынарлыг алыс аңдарынын, кылка мал ажал-ишчилеринин, бугу ажал-ажыларын болгаш культура-албан черлерин белеткери-нин темптерин күштөлдиреринин аргажок чутулаанын Чөөн-Хемчик районун колхозтарынын болгаш совхозтарынын удуруткучуларын, райкомун база райкүүсөккунун кичээлгенин угандырып тур бис.

СЭКП ТЫВА ОБКОМУ. ТЫВА АССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИ.

ШАЛЫПЧЫ ОН ХОНУК

БАЙ-ХААН. (Телефон-биле). Бистин тускай корреспондентивис эш Мандарынын телефон-биле дыңнатканы болза, сентябрь 20-де СЭКП Танды райкому болгаш райкүүсөккун Бай-Хаанга оперативтиг чөвүлел хурал эрттирген. Аңаа районда колхозтарын, совхозтарын удуруткучуларын болгаш СЭКП обкомунун ол районда турар төлөөлери киришкен.

Чөвүлел хуралга дүжүт ажаап алышыкынын, болгаш күрүнеге тараа садарын дүргөдир дугайында айтырыгны чугаалашкан. «Межегей» совхозтун директору эш Пашенко, дуржулга станциязынын директору эш Юртаев болгаш өске-даа эштер санал берилгээш, күрүнеге тараа садар хүлээлгезин тус-тус ажал-ажылардан эгелээш, бүгү район нийтизи-биле -даа октябрь 1-ге чедир ылавыла күүседири санал чугааланнар. Районда «Совет Россия» колхоз болгаш «Тиилелге» совхозта ажаап алышыкыны өске ажал-ажылардан озадап, шүшпөч чоруп турарын хуралдын киркиңчилери чидип шүгүмчүлзөн.

Күрүнеге тараа садар хүлээлгезин Танды районун ажал-ишчилери октябрь 1-ге чедир ылавыла күүседири санал чугааланнар. Районда «Совет Россия» колхоз болгаш «Тиилелге» совхозта ажаап алышыкыны өске ажал-ажылардан озадап, шүшпөч чоруп турарын хуралдын киркиңчилери чидип шүгүмчүлзөн.

Республиканың МАЛЧЫННАРЫНДА

ЭЛЕКТРИ СААЛДАЛЫГ ФЕРМА

Бий-Хем районун «Хадим» колхозунун № 1 сүт-бараан фермазында 200 ажы саар инектерин 2,5 шак иштине саарыга чүгөдөт кичи четип турар.

Чүгө дээр, мында «УДМ-8» деп хевирин электр саалдамы тургустунган. Бир эвес хол-биле саар болза анда 16 саанчы херек турган-дыр.

Чурукта: ук фермада электр саалда.

Фото П. Гольцовуу.

Нөсүк түнөлдөр

Чөөн-Хемчик районун Ленин атыг колхозунун хоочун хойжуу О. Байырт өң чыл иштине төрөн колхозунга мун-мун хойну өстүрүп берген. Чөл чылым дартуу чымында колхозтун малчынарынын ортузунга калбарган социалисттик чарыштын тилекчиси бооп, 100 хойга онааштыр 113 хураганы менди камгалап алган болгаш бир хойга онааштыр 2,65 кг дүктү алган.

Ол мыкшан № 2 хойжу бригаданын кезигүүчү комсомолчу О. Алар-оол мал ажылыга чоокта ажылдап эгелдөөн-да болза, 100 хойга онааштыр 83 хураганы алган. Мал чевиринин белеткедиге ол база-да илепкейлиг кижип, 10 тонна сикени боду белеткени. Улуг намызды хойжу Н. Шырап бодунга быжыгалаан хойларын чүм өстүтүп одараларга семирткен кадарып, бедик көргүзгөндөрү чедип ап келген.

Болхоста хойнуң ийги кыргылдамы август 23-тен эгелдөөн болгаш кыргыз чогуу 4340 баш хойдан 2668 кг, азы бир хойга онааштыр 650 грамм агар дүк кыргыттыган. Хой кыргылдамында хол хачымы 24 колхозчу херэженин хазар тутунган болгаш кыргылдамын түнөлдөн беш хонуктап үндүрүп турар.

Амгы үдө колхозта хой тарып боозадыганы хайнышкынын чоруп турар. Тарып боозадыганын үш пунктузунда шуну 2430 баш хойнун тарып боозадышкыны доозуланган. О. Дак-оол июль 27-ден эгелеп 60 хүнерге чедир 1100 хойну тарып боозаткан. Тарып боозадыганы ажылы үргүлдүлүп турар.

О. АРАНЧАА.

хоостуг болгаш бүгү талаалыг чугаалаштыр турары улуг учур-дузалыг.

Социалисттик демократияны улам ийик калбартырышын херэжге СЭК-нин Программасында көрүнгөни. Совет күрүненин төлөөлөгө органдарынын хоюлуу үндүрүр ажал чорудулашкында хой-ниини организациаларын болгаш ажылы чоннар каттыжышкынынын улам калбак кижирин база дузалап турар. Хойлуу төлөөлөдөрүн кинер эргени профвэлелдерге, комсомолга болгаш хой-ниини массала эске-да организациаларына — оларнын профвэлелдеринин база республика органдарынын нүгүндө аларга берген. Ийик күрүнени болгаш, база ол мыкшан, чөр-чөргө ламарылаштыр учур-дузалыг хойлуу төлөөлөдөрүн болгаш эске-да шиптирлерин ажылы чоннар чугаалашкы көрүп турары чүрүч апарган. Ийичаарга өң чугула хойлуу төлөөлөдөрүн референдумга, тодарайлаарга, бүгү улустун баалаашкынына кийрип турар апарар.

Социалисттик демократияны бүгү дөмчө-биле хөгжүдөрүнүн эргелажыныг дүшүртүп социалисттик күрүнени эргелеп башкаар аппаратын партия саймалыгынын турар. Согузгалыг болурунун болгаш төлөөлөдөгө органдарынын база согузгалык мурнуна өтүттүг болурунун принципи күрүнө органдарынын бүгү улутукуу ажылдак чыгарында мөөн сонгар чорутуу негизин турар. Бо чоруга болза күрүненин төлөөлөдөрү иштенин кызырында база эргелеп башкаар ажылга калбак масса улук-ла хой-биле өөрениригге дузалаар. Аппаратка ажылдаары кедиринде баргаш тускай профессия эвес апарар. Советтерин депутаттары болгаш илепкейлерин штаттан дашпаар доктаамал ажылдаар кылдыр хаара тутуп турар, тодарайлаарга, Советтер күткөкчюлүгү аппаратынын шалкы чок ажылдакчылары кылдыр ам беэни ажылдап турар.

III. Коммунисттик бот-эргеледге шилчээ килеринге таарымчалыг байлалы белеткээринге профессионалдар

Найыралдыг коллектив

«Шекпээр» совхозтун сүт-бараан фермазы Сүт-Бажы деп черде турар. Ол мыкшан ойт-сиген 60 чайын аки үнгөн. Соолгу үдө ол фермада электр саалда агрегатын тургустунган.

Мында саанчыларынын болгаш калдарчыларынын амдырал-чуртталгазы аки. Фермада мурнакчы саанчыларынын бирээни Ооржак Бичелдей ажык-херектин чоруп турарын биске мынчаар чугаалаан:

— Бистиң фермада нийтизи-биле

чүс чеден саар инек бар. Оларнын бирээнигге онааштыр 1300 литр сүтү саап алырын планда көргөн бис. Тус чер уксаалыг экижит-пизин инектеринге ол чыдыг белен эвес план болур. Ийичаар-да тус-тус хулаагелеривисе оон хойну саарын илдим-биле хулаагелеривисе бис. Менде быжыгалаан инек бүртүгте онааштыр 1450 литр саап алыр деп бедиткен хулаагелеривисе мээң эске-

даа эштерим алтылаан.

Сүт саадымын талаа-биле хүн бүртүнүп түнөлдөн үндүрүп, хүнүнү мурнакчыларын илередиң турар — чарыштын ийди хевирин мында ажылап турары солун. Бөгүн эске өөрүндө хойну саап алган саанчыны билип алыры белен: шилчир кызыл тукугаштын кайда барганын көрүп чорааш тып алыр.

— Дөө ол, кызыл тукугаш кестүп турар өгдө бөгүн өң хой сүтү сагган Сарыглар Карат чурттап турар — деп, Бичелдей чугаалыг улам чылай-дыр.

— Бөгүн түстү алдым-на, харын Ийичаар-даа хой нуруузуна ол тукугаш Бичелдейге баар болур ийин — деп, Карат бистиң-биле беседазынга чугаалаан.

Ооржак Бичелдей болуун чүктүлдүг күш-ажылы-биле ферманын бүгү ажылдакчыларынын хулаагелерин чаалап алган. Ол кедээ Советтин депутаты. Сүт саадымын көвүдөдөрүн-ге чедип алган чедипкинигери дээш РСФСР-ниң Кедээ ажыл-агый министрствозу ону «Социалисттик чарыштын тергенин» деп херек демда-биле шаңдааны таварылга эвес.

— Коммунист Бичелдей бисе үлөгер-чигең көргүзүп турар. Биче сеткилдиг, бодун дуржулаагын эске өөрү-биле үлөжир, аки эш — деп, саанчылар бир үн-биле үнөлөп турар болган.

Сүт саадымын көвүдөдөр дээш демисеппишпаан, ук ферманын саанчылары мал чевирин белеткедиге илепкейлиг кижип келген. Район Советинин депутаты, саанчы коммунист Сыгыр Сааянын уаурутаагы-биле саанчылар кукуруза силос-таашкынында ажылдап турар.

Бо найыралдыг коллектив күрүнө-ге сүт саарынын чыл планын хуу-саа бетинде — сентябрь 10-да күсөдир деп боттарыга алган бедиткен хулаагелерин сентябрь 5-те-ле алдар-лымы-биле күсөткөн.

Чурукта: «Шекпээр» совхозтун хоочун саанчыны Ооржак Бичелдей. Сөзү болгаш фотоу С. Феонистовуу.

чөк кылыры, кем-херек үлөдөдөр чорутуу уузулаары, оларын чорутуу-дүшүртүп турар бүгү чыдаагынаарын чыдаагы болза социалисттик демократияны калбартырында болгаш коммунисттик бот-эргеледиги чорутуу тургустунарынга чылаш чок негелде болуп турар. Шаң ийди бот-эргелеп тургустун берген турар үдө иштени херектер, прокуратор, сүт, шагала болгаш эске-да ол чижестик органдарын албалалыг тускай аппараттары чок турар. Ийик болганда кем-херектик ийик-бүрү үлөдөдөрүн ийик-биле амдыралымын когун үдө чок кылыры, хойлуу-дүрүм талаа-биле харымсалга хулаагелерин хой-ниини шуну-биле болгаш кижип-биле талаа-биле ажыл-биле сол-лур ийикти байлалы тургузары болур. Ону күсөдөрүнге ажылы чоннары болуун хулаагелерин өң-турчы эш-биле, ак-сеткилдиг күсөдөп турар, эрге-биле хулаагелерин коммунисттик нийти чуртталганын чыгыш-дай норма чүрүм кылдыр көөрүгө чанчыккан турар кылдыр кижиздир чорук күрүнө болгаш хой-ниини организациаларынын кижиздирге ажылынын системанын мынчаар тургузарын негеп турар.

Социалисттик күрүнө коммунисттик бот-эргеледге өзүп кире бээр ийикте-чалаан чедип алган турары — ол дээр демократиянын өң бедик хөгжүдөдө болур. Коммунисттик бот-эргеледиги чорутуу органдарын демократиянын хөгжүдөдө коммунисттик бот-эргеледге шилчип килеринге өң дөмчө чорук ол болуп турар. Оң-биле калы демократиянын бүгү хөгжүг-биле хөгжүдөдөр ажылы чоннары өң-дөр хуурунун чорукун чайтышын чок сагымы-биле дүшүртүгүп турар учурлар. Маңаз холбоштыр социалисттик хойлуу дүрүмү быжыгалаары, ажыл-агыйын организациалык болгаш култура кижиздирге хулаагелерин таарымчалык турар эрге-хулаагелер нормаларын саймалыгга кылдыр уулу учур-дузалыг деп көрүп турар. Социалисттик хойлуу дүрүмү шилчээ сагымын, дүрүмү калың-дай хевир-биле үрөс чорукту шуну

рүне органдарында ылгаштыр, хой-биле чорутуу чок апар болгаш хой-ниини бот-эргелеп саймалыг бээр чүве болганда, олар политиктик хевирин чилдириттерлер.

Хой-ниини-палитиктик органдарынын дээш хевирин, ийик-биле үлөдөдөрүн бүгү болуп турар коммунисттик партиянын улуту-лустун чугаалажышкынында бот-эргеледиги таарымчалыг байлалы белеткен турар.

Чангыс Коммунисттик партия уаурутуп турар чорук демократиянын хөгжүдөдө шалкык болуп турар дээр дугайында буржуаз пропаганданын мөгө-хоозун чулчурушкуну Совет Эмелдеринин дүрү-лүгү сойгалып илередиң, чылаш шалкып. Коммунисттерин партияны — демократиянын өң ийикти камгалаткычы. Коммунисттик партия ийикти болгаш шалкык политиканын өң чугула айтырылганын талаа-биле ажылы чон-биле күмө-мележип, ол айтырылганын бүгү улустун чугаалажышкынында кийрип турар, СЭК-нин Программанын болгаш Устазынын төлө-өлөдөр чугаалашкы ажылы чоннарынын хулаагелерин, бугу-үлө-лөдөр, колхозтарга, элбиз черлеринде, шериң кезектеринде, профвэлелдер болгаш комсомол органдарынын хулаагелерин 73 миллион кире кижип кырышкен дээрин чугаалаар-да четир.

«Партия болза коммунисттик нийти-леди тургузуп турар улустун мурнакчы отряды чүве болганда бүгүдөн мурнуна чорутуу болгаш бодуну партиянын ийикти амдыралын организациалар талаа-биле коммунисттик хой-ниини бот-эргеледиги өң саймалыг форманын үлөгер-чигең көргүзүр учур-луг деп» СЭК-нин Программасында чугаалап турар.

Коммунисттик партиянын улуту-лугады — социалисттик демократиянын чедипкиниг хөгжүдөдөрүн, коммунисттик хой-ниини бот-эргеледге таарымчалыг байлалы белеткээрин ийик-биле магалыла-ды болуп турар.

С. ТИТАРЕНКО.

МАЛЧЫНАР НЕГЕП ТҮР

Тес-Хем районун «Тес-Хем» совхозтун эң улуг мал ажыл-агыйы салбыры О. Шынаада туруп турар. Салбырын төвү Деспен суурунун оң чогунада чурттап турар малчынарынын одаа болгай, мында кижип өң-чүгө, совхозтун эске-даа хой тускай эртемчилерин чурттап, ажылдап турарлар.

Чонун културау депнеди, бө-хире бедит турар үдө, совхозтун бо салбырында оода кымыл-булуң турар бажың бедит чок бооп турары көн-чүг багай, (кызыл-булуңу тургусту-калган бээр чартык чыл четкен).

Мында кызыл-булуңун эргелед-гиле эш Ш. Коопай, массовити А. Ким олар малчынар ортузунга култура-массалыг ажылдарын чоруттай турарлар.

О. Шынаа салбырынын эргелед-гиле И. Биче-оол малчынарын кул-турау негелдизинге салгыш салбайн, кымыл булуңун ажылы экижидеринин кемчөөн албай турары эд-деп чүве.

Иракым О. Шынаанын малчына-ры болгаш Деспен суурун чуртта-кчылары кымыл-булуңу (бажың) өң салбырда тургузуп бээр «Тес-Хем» совхозтун дирекциясынан негеп тур.

Т. САЯН-ООЛ.

«Шынның» материалдарының изи-биле

«Чурумч дары күзенчиг»

Мындыг эге-биле сентябрь 11-де үнгөн № 215 «Шынг» Кымыл-дың сүт заводунга райондардан эке-кеп турар саржагы эргип, кууду алдырда үр маңады турарын шүгүм-чүлөөн чолвачы Б. Хертектин чыга-чы паразитинин.

Сүт заводунун директору С. Бо-риновтун редакцията амылганы болза: чамдык — саржаг эске-дө-дө

заводта солуг кууду алыр бидеина-ры де үнгөн № 215 «Шынг» Кымыл-дың сүт заводунга райондардан эке-кеп турар саржагы эргип, кууду алдырда үр маңады турарын шүгүм-чүлөөн чолвачы Б. Хертектин чыга-чы паразитинин.

Сөлдү үдө амыл үс, сүт күдөр четир сангыг сав-биле хандыр-тынганында келген автомашналар саадавайн. чүгүн дужаагы чоруп турар.

